

İHALENİN FESHİ TALEBİNİN REDDİNE İLİŞKİN ADLİ YARGI VE SATIŞIN İPTALİNE İLİŞKİN İDARİ YARGI KARARLARI SATIŞIN İPTALİNE İLİŞKİN İDARİ YARGI KARARI İLE İHALENİN FESHİNE İLİŞKİN ADLİ YARGI MERCİİ KARARI

Hukuk Bölümü 1991/17 E., 1991/26 K.

- HAKKIN YERİNE GETİRİLMESİNİN OLANAKSIZ OLMASI ŞARTI
- HÜKÜM UYUŞMAZLIĞI DOĞMASININ ŞARTLARI
- İHALENİN FESHİ TALEBİNİN REDDİNE İLİŞKİN ADLİ YARGI VE SATIŞIN İPTALİNE İLİŞKİN İDARİ YARGI KARARLARI
- SATIŞIN İPTALİNE İLİŞKİN İDARİ YARGI KARARI İLE İHALENİN FESHİNE İLİŞKİN ADLİ YARGI MERCİİ KARARI
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 24]

“İçtihat Metni”

OLAY : Müşerref Orman tarafından 8.10.1985 tarihinde, mülkiyeti muhafaza kaydıyla Hüseyin Çamkıran`

`dan satın alınarak trafiğe tescil edilen ve henüz bedeli ödenmemiş görünen araç, Müşerref Orman`

`ın eşı Ali Orman`

`ın kesinleşen bir vergi borcu nedeniyle 6.11.1986 tarihinde haczedilerek 11.12.1986 tarihinde açık artırmayla Bayram Ali Çelik isimli şahsa satılmıştır.

Bu satış üzerine vergi borçlusu Ali Orman, Akşehir Vergi Dairesine karşı vergi mahkemesinde, satışın feshi istemiyle dava açmış; Konya Vergi Mahkemesi; 10.12.1986 gün ve 707-703 sayılı kararla, 2576 sayılı Kanun`

`un 6. ve 6183 sayılı Kanun`

`un 68. maddelerine dayanarak davayı görev yönünden reddetmiştir.

Diğer taraftan Ali Orman ve Eşı Müşerref Orman İcra İflas Kanunu`

`nun 16. hükmünce haciz işleminin iptali, ihale ve satışın feshi istemiyle B. Ali Çelik`

`e ve vergi dairesine karşı icra tetkik merciine başvurmuşlardır.

Akşehir İcra Tetkik Mercii; 15.12.1986 gün ve 107-124 sayılı kararıyla ve 6183 sayılı Kanun`

`un 99. maddesi uyarınca, İcra Tetkik Mercii'nin taşınmaz malların satışlarına ilişkin davalara bakmakla görevli olduğu, aynı kanuna göre menkul mal haczi, ihalesi ve satışının feshi istemine ilişkin davaların çözüm yerinin idari yargı olduğu gerekçesiyle davayı görev yönünden reddetmiştir.

Bu defa davacılar Ali ve Müşerref Orman vergi dairesine ve ihalede aracı satın alan B. Ali Çelik`

`e karşı vergi mahkemesinde 16.12.1986 gününde açtıkları davada özetle; Ali Orman`

`ın vergi borcundan dolayı eşı üzerine kayıtlı aracın

haczedilemeyeceği; satışın geç başlatıldığı, bunun arabanın değerinin altında satılmasına neden olduğu, araç üzerinde mülkiyeti muhafaza hakkı bulunan üçünü şahsa haber verilmeden satış yapıldığı ve satışta başka usulsüzlüklerin de bulunduğunu ileri sürerek ihalenin feshini istemişlerdir.

Konya Vergi Mahkemesi; B.Ali elik`

`e husumet mevkiinden çıkarıp, Hüseyin amkıran`

`ın davaya katılma isteğini de reddettikten sonra, 12.3.1987 gün ve E.1986/726, K.1987/113 sayılı kararıyla menkul mal haczinin 6183 sayılı Kanun`

`un 77., 81. ve 85. maddelerine uygun olarak önceden belirlenen ve davacıya bildirilen gün ve saatte yapıldığı, aynı Kanun`

`un 66. maddesinde borçlunun elinde bulunan bir malın haczedilmesi halinde, bu malın üçünü şahsa ait veya rehinli olduğu yolunda bir iddia ileri sürüldüğu takdirde bu hususun haciz zaptına geçileceği hükmünün bulunduğu, oysa haciz esnasında böyle bir iddiada bulunmayarak haciz tutanaklarının itirazsız imzalandığı, neticede yapılan haciz ve satışın kanuna uygun bulunduğu ayrıca, satılan araç üzerinden rehin (mülkiyeti muhafaza) hakkı bulunan ve davaya katılmayı isteyen Hüseyin amkıran`

`ın söz konusu otoyolu davacılar 8.10.1985 tarihinde satan kişi olarak ibraz ettiği satış mukavelesine ve hiçbiri ödenmemiş bonolara göre, alacağını Kanuni yollardan almaya yönelik girişimde bulunmamış olması karşısında, bu soyut iddianın da kabul edilemeyeceği gerekçesiyle haciz ve satışın iptali istemini reddetmiştir.

Kararın Müşerref ve Ali Osman tarafından temyizi üzerine Danıştay 4. Dairesi; 27.10.1989 gün ve E.1987/3145. K.1989/3725 sayıyla ve özetle: Haczedilen menkul mal otomobil olup, araç, silah, telefon gibi menkullerin haczinde bu

menkullerin kayıt ve tescil işlemleri tamamlanmadan mülkiyetlerinin devrinin mümkün olmayacağı, haciz esnasında bu mallarla ilgili kayıt ve ruhsat gibi belgeler ibraz edilmemişse haczi yapan memur tarafından istenilmesi veya kayıt ve ruhsat veren idareler nezdinde araştırma yapılması ve bu araştırma sonunda bir şey tespit edilmesi halinde bunun haciz zaptına geçirilmesi ve 6183 sayılı Kanun`

`un 66. maddesine göre ilgili tarafa tebliğ edilmesi gerektiği, olayda ise haciz tutanağına bu konuda bir şerh konulmadığı, davacı tarafından hacze muvafakat edildiğine ilişkin olarak verilen dilekçede böyle bir kayıttan da söz edilmediği, trafik tescil belgesinde açıkca “mülkiyeti muhafaza kaydı vardır. Satış, devir, temlik ve hibe edilemez.” kaydının bulunması karşısında her zaman istihkak iddiasının ileri sürülebileceği, haczi yapan idare tarafından gerekli araştırma yapılarak böyle bir hususun tespiti halinde idarenin bu istihkak iddiasını kabul etmesi ya da üçüncü şahsa bildirerek istihkak iddiasının yerinde olmadığını açılacak istihkak davasıyla kanıtlanması gerektiğinin bildirilmesinin yasal zorunluluk olduğu, basit bir araştırmayla saptanabilecek olan bu kayda rağmen üçüncü şahsa bu konuda bir tebligat yapılmaksızın haczin kesinleşmesinin söz konusu olamayacağı gerekçesiyle mahkeme kararını bozmuş ve resen araç için yapılan haciz, ihale ve satış işlemlerinin iptaline karar vermiştir. Vergi Dairesinin düzeltme istemi aynı dairece reddedilmiştir.

Diğer taraftan oto üzerinde “mülkiyeti muhafaza” kaydı bulunan satıcı Hüseyin Çamkıran 9.1.1987 gününde Vergi Dairesi ile Müşerref Orman ve Bayram Ali Çelik`

`e karşı adli yargı yerinde açtığı davada haczedilerek satılan araç üzerinde mülkiyet hakkının devam ettiğini, tedbir konulmasını muarazanın giderilerek satış aktinin feshini ve aracın kendisine teslim edilmesini istemiştir.

İzmir 1. Asliye Hukuk Mahkemesi 14.5.1987 gün ve 53-282 sayılı

kararıyla; mülkiyeti muhafaza kaydıyla yapılan satışlarda satıcının aracın semenini tahsil edinceye kadar mülkiyetinin devamı ve bu yolda alacağın güvenceye alınmasının esas olduğunun, noterlerdeki tescillerin, tapu sicili gibi aleni ve kolayca görülebilir olmaması ve alıcı tarafından da böyle bir araştırmanın yapılamaması karşısında bu tür bir aracı satın alan kimsenin bu araştırma külfetine katlanmak zorunda olduğunun kabul edilemeyeceği, Trafik Kanunuyla 19.6.1985 tarihinden sonraki mülkiyeti muhafaza kayıtlı satışların sicile geçirilmek üzere trafiğe bildirilmesi zorunluluğu getirildiği, bu nedenle hacizli aracın satışını yapan memurun durumu trafik sicilinden sorması ve varsa ilk satıcıya duyurması gerektiği, oysa olayda böyle bir araştırmanın yapılmadığının anlaşıldığı, bu itibarla kamu görevlisine itimat ederek aracı satın alan iyi niyetli alıcının kanun önünde korunması gerektiği, esasen tescil fişinin incelenmesinden bu fiş üzerinde mülkiyeti muhafaza kaydının tarih ve sayısının gösterilmediği anlaşıldığından davalılardan Müşerref Orman`

`ın bu hususta herhangi bir beyanda bulunmamasının davacı Hüseyin Çamkıran ile aralarındaki sözleşmenin iyi niyete dayandığı hususunda kuşku yarattığı gerekçesiyle davacının Müşerref Orman`

`a karşı alacak davası açma hakkının saklı tutulması kaydıyla davayı reddetmiş, temyiz edilen işbu karar Yargıtay 13. Hukuk Dairesince onanmak suretiyle kesinleşmiştir.

Vergi Dairesinin Asliye Hukuk Mahkemesinin kararından bahisle Danıştay Kararı hakkında 2577 sayılı Kanun`

`un 53/h maddesi uyarınca yeniden inceleme başvurusuyla ilgili olarak bir karar verilmeden istek üzerine dosyalar Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNDEN İSTEK

Vergi dairesi, 11.4.1991 gün ve 3737 sayılı dilekçesiyle, Uyuşmazlık Mahkemesine başvurark Danıştay 4. Dairesinin Vergi

Mahkemesi kararının bozulmasına ve resen haczin ve satışın iptaline ilişkin 27.10.1989 gün ve E.1987/3145, K.1989/3725 sayılı kararıyla; İzmir 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 14.5.1987 gün ve 53-282 sayılı olup, Yargıtay`

`in onayından geçerek kesinleşen ve aracı satın alan üçüncü şahsın hakkının korunmasına ilişkin bulunan kararı arasında meydana geldiği ileri sürülen çelişkinin giderilmesini ve Asliye Hukuk Mahkemesinin görüşü doğrultusunda karar verilmesini istemiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Milleti adına karar veren Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Mustafa Şahin`

`in Başkanlığında, Şükrü Kaya Erol, Dr. Ekrem Serim, Ahmet Çolakoğlu, Alp Yüksel Fırat, İrfan Erdinç ve Osman Şimşek`

`in katılmaları ile yaptığı 14.10.1991 günlü toplantıda, raportör Hakim Ayten Anıl`

`in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Savcı İsmet Gökalp`

`in her iki yargı yerinde verilen kararlar davacılara haklarını alma yolunu kapatmamış olduğundan 2247 sayılı Kanun`

`un 24. maddesinde belirtilen hakkın yerine getirilmesinin olanaksızlığı koşulu gerçekleşmediği yolundaki; ve Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı M. İlhan Dinç`

`in 2247 sayılı Kanun`

`un 24. maddesinde sayılan tüm koşulların gerçekleştiği, hakkın yerine getirilmesinin imkansız olduğu, bu nedenle başvurunun kabulüyle, dosyanın esastan incelenmesi gerektiği şeklindeki yazılı ve sözlü açıklamaları alındıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2247 sayılı Kanun`

`un 2592 sayılı Kanunla değişik 24. maddesinin birinci bendinde: "1 inci maddede gösterilen yargı mercilerinden en az ikisi tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığı kabul edilir." denilmektedir.

Bu maddeye göre bir hüküm uyuşmazlığının varlığının kabulü için 2247 sayılı Kanun`

`un 1. maddesinde gösterilen yargı mercileri arasında bu mercilerce verilen ve kesinleşen kararların aynı konuya ve sebebe ilişkin olması ve kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması gereklidir.

Olayda, dava konusu araç hakkında Danıştay 4. Dairesi, Vergi Mahkemesi kararını bozarak haciz, ihale ve satışın iptaline resen karar vermiş; asliye hukuk mahkemesi de hüsnüniyetli üçüncü şahsın hukukunun korunması gerektiğinden söz ederek satışın iptali ve aracın kendisine verilmesini isteyen Hüseyin Çamkıran`

`ın davasının reddine karar vermesiyle haciz ve satışın hem iptaline, hem de korunmasına ilişkin kararlar ortaya çıkmıştır. Kararlarda sebep, konu ve taraflar yönünden aynılık bulunmakta ise de ancak, hakkın yerine getirilmesinin olanaksızlığı koşulu gerçekleşmemiştir. Şöyle ki; hüküm uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle başvuru vergi dairesi tarafından yapılmıştır. Danıştay, bozma ve iptal kararı vergi dairesinin vergi alacağının tahsili yolunu kapatmış değildir. Zira bu idare vergi alacağını borçlunun diğer mallarından takip ve tahsil olanağına her zaman sahiptir. Borçlunun, bu araçtan başka malvarlığı bulunmadığı yolunda öne sürülmüş ve kanıtlanmış bir iddia da yoktur.

Öte yandan asliye hukuk mahkemesinin satışın iptali isteğinin

reddine dair kararı da, araç üzerinde mülkiyet muhafaza hakkı bulunan ilk satıcının aracın bedelini dava yoluyla tahsiline engel değildir. Esasen kararda bu hak saklı tutulmuştur. Bu durumda 24. maddede öngörülen “hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması” koşulunun gerçekleşmediği anlaşılmaktadır.

SONUÇ : Uyuşmazlık konusu edilen ve değişik yargı düzeni içinde yer alan adli ve idari yargı mercilerince verilen kararlar arasında 2247 sayılı Kanun`

`un 2592 sayılı Kanunla değişik 24. maddesinde, hüküm uyuşmazlığının varlığı için öngörülen şartlar gerçekleşmediğinden başvurunun aynı Kanun`

`un 1. ve 24. maddeleri yarınca reddine, üyelerden Ahmet Çolakoğlu`

`nun karşı oyu ve oyçokluğuyla 14.10.1991 gününde kesin olarak karar verildi.

KARŞI OY :

Hüküm uyuşmazlığı Danıştay 4. Dairesi`

`nin temyiz incelemesi sonucu resen ve nihai olarak verdiği ve satış işleminin iptaline ilişkin kararı ile İzmir 1. Asliye Hukuk Mahkemesi`

`nin verdiği ve satış işleminin iptali istemiyle açılan davanın reddine ilişkin kararlarında, taraflarından en az birinin ve sebep ile konusunun aynı olduğu anlaşılmakla, 2247 sayılı Yasa`

`nın 24. maddesindeki ön koşullar gerçekleşmiştir. Öte yandan adli ve idari yargı yerlerinin kararları arasında çelişki bulunmaktadır. Zira adli yargı yeri; aracı mülkiyeti muhafaza kaydıyla satan kişi tarafından açılan ve satışın feshi istemini içeren davayı reddetmiş, idari yargı yeri ise aracı mülkiyeti muhafaza kaydıyla satın alanın açtığı ve satış

işleminin iptali istemini içeren dava sonunda satışın iptaline karar vermiştir. Şu hale göre adli yargı yeri satışı doğru bulmuş, idari yargı yeri hatalı bulmuş ve sonuçta verilen kararlar açıkça birbirleriyle çelişmiştir.

Bu çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesinin imkansızlığı sorununa gelince; anılan kararlar nedeniyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesini isteyen Vergi Dairesi`

`nin; vergi alacağının tahsili bakımından yaptığı haciz ve satışın doğru olduğuna ve bu konudaki davanın reddine ilişkin lehine olan karara karşın idari yargı yerinin verdiği ve satışın iptaline ilişkin ve aleyhine olan kararı karşısında ilk kararı uygulatma ve bu karardaki hakkını yerine getirme imkanı bulunmamaktadır. Zira buna idari yargı yeri kararı engeldir. Bu itibarla çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız hale gelmiştir. Sonuç olarak 2247 sayılı yasanın hüküm uyuşmazlığının oluşması için öngördüğü tüm koşullar gerçekleşmiştir.

Açıklanan nedenlerle, hüküm uyuşmazlığının giderilmesi için yapılan başvurunun bidayeten kabulü, dosyanın tekemmüle tabi tutulması ve esas hakkındaki kararın tekammülden sonra verilmesinin uygun olacağı düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum. Üye Ahmet ÇOLAKOĞLU